

Z glosáře Pavla Blatného**KOMPLEXY**

Mám takové nepochopitelné potíže se svým svědomím: jakmile mám v souvislosti se svými uměleckými aktivitami nějaké reprezentativní uvedení – (televizní profil – koncert na festivalu – významný zahraniční interpret), hned upadám do – někomu nesrozumitelných – komplexů. Pociťuji totiž stud a vinu před svými kolegy – skladateli, kterým se podobného uvedení nedostalo. Místo abych se vytahoval („To koukáte, co? Vy, vy zeleniny od závisti!“), mám pocity, které měla vždy má buržoazní babička, když by ji měl někdo vidět v (pro ni) nevhodné situaci (ana sama nese konev od pumpy a ještě má starý župan a bačkoru s dírou na palci): „Co by si pomyslela paní ředitelová Šustová nebo paní generálová Durdová.“ Toto je ovšem pochopitelné; je to obava z diskreditace; moje situace je ovšem zcela opačná. A anžto nechci svůj ten či onen úspěch vůbec připomínat, padne-li na něj řeč, snažím se celou věc zlehčit. Televizní profil: Nu, teď to mám odčárkované „až nadosmrti“. Pražské jaro: inu, vzpomněli až „na dědka“. Mezinárodní dirigent: inu, asi měl ve svém desetiročním kalendáři nějaký týdenní výpadek atd. Nicméně v poslední době se díky přemíře informací, které na nás valí média všeho druhu, situace pozměnila. Kolegové už „nestíhají“ vše sledovat, ba ani si čehokoliv všimnout. Takže televize, festival, item špičkový (ba, co dím, třeba legendární cizinec), ve vazbě na mou maličkost jim doslova proletí pod (ne před) očima, zapadne a zmizí. Není pak třeba pociťovat vinu, situaci zlehčovat. Mohu se tedy radovat? I budiž zde uveđen případ z doby nedávné. Přímo na Boží hod v čas vánoční jsem měl v „prime timu“ v rozhlase na Vltavě uvedeny všechny své erbenovské kantáty – končící pochopitelně Štědrým dnem. Byl jsem v sedmém (a snad i v osmém) nebi. Soudobá hudba má na dny sváteční obyčejně dveře uzavřené (když Štědrý den, tak od Fibicha a k tomu zpravidla Sukova Serenáda). Okamžiky rozechvělého štěstí vystřídaly hned nezbytné „Gewissenbisse“ (německy to zní přesvědčivěji): Co si pomyslí kolega X, co kolega Y, ... Z...?. Po Vánocích jsem se s některými potkal. A bych to zkrátíl, přejdu hned k meritru věci: Mého dvouhodinového „prime timu“ (uvedenému velkými písmeny) si v rozhlasovém časopise (který všichni – už kvůli zájmům vlastním – kupují) nikdo nevyšiml. „Jo, o Vánocích, to já rádio neposlouchám. To víš, pro nás tam nic není.“ Moje omluvné chlácholení bylo tedy zaraženo hned na začátku. Nikdo nic nezáviděl, nikdo totiž nic nevěděl. I opakuji otázku výše položenou: Mohu se radovat? Co tak urazit se, že mě (ti zelení závistivci) nesledují? Asi ne, ale rozhodně už nebudu mít komplexy své babičky.

ODHALENÍ

Seděl jsem v tichu a pohodě kadeřnického salonu. Vlhké teplo mě opájelo, mladá ruka mě zručně zbavovala nadbytečného porostu a hlavně – nehrála tam žádná hudba, což v těchto salónech bývají vždy agresivní „proudy“ některého soukromého rádia. Vstoupila dáma (byla to bohužel taková známá od vidění): „To jsem ráda že jste tady,“ zašveholila hned, jak mě poznala. „Právě jsem byla u paní doktorky, a tak jsme si říkaly, kdo je v naší čtvrti všechno umělec. No, a vy jste u nás na prvním místě.“ A gratulovala mi k jistému premiérovému provedení a dodala: „Jen pište, jen pište, i když jste už v tak vysokém věku!“ (75 ?) Popřála mi i nadále trvalé zdraví (které nemám už více než deset let) a odšuměla do dámského oddělení. Osaměli jsme. Mladá kadeřnice na mne kriticky pohlédla a promluvila: „Hm, tak vy jste skladatel?“ Byl jsem tedy odhalen. A nezbyvalo, než v odhalování pokračovat. „A jaké melodie píšete?“ Už je to tu – není zbytí – musím něco odpovědět. Kdybych se ovšem přiznal, že jsem také autor řady písniček hned v několika muzikálech, které ovšem tato dáma zaručeně neznala, vzbudil bych podezření, že jsem dokonale nýmand. (Představte si, ani jednu melodii neznám, co to vůbec může být.) I rozhodl jsem se pro pravdu, tj. naznačil jsem, že především píšu něco, čemu se obecně říká klasika. „Jó, to mám ráda,“ navázala má tazatelka k mému překvapení. „Hlavně písničky ze šedesátých let (aha, už jsme doma), ale hudbu osmdesátých let ráda nemám. „Anebo,“ podívala se na mne podezřívavě, „myslíte takové to operní ječení? Tak to rovnou nesnáším“. Hned jsem jí proto potvrdil, že opery nepíšu a vlastně jsem ani nelhal. „A který rádio vás hraje? Já poslouchám Krokodýla nebo Frekvenci 1.“ Musel jsem opět po pravdě říct, že tam patrně nefrekventuji, a jelikož Vltava prošla bez komentáře, viděl jsem, že moje pozice je více než otřesena. Bylo to poznat už z formulace následující otázky: „A měl jste vůbec něco v televizi?“ Tak to jistě měl, a vícekrát, však mi to kolegové skladatelé, tzv. „vážňasi“ z celého srdce závidí. Teď se konečně vytáhnou. Ihned jsem tuto mladou dámu pozval ke dvěma relacím – jednomu profilu a jedné kantátě. Projevila upřímný zájem, jenže – jenže jedno vysílání bylo v neděli v poledne (to jezdím ven) a druhé ve všední den po jedenácté večer. (Tak pozdě? A proč vás vlastně šoupli až na noc? To víte, my, co musíme pracovat, už dávno spíme.) Zkusil jsem to ještě s jazzem, který rovněž mohu nabídnout na svém jídelníčku. „Jazz, to je ale muzika už pro staré dědky – no – hm – pardon.“ A už se odmlčela. Já také. Můj profil byl zpečetěn. Až na cestě domů jsem si uvědomil, že mám syna, který celé desetiletí vedl rockovou skupinu. To je to – že jsem si nevzpomněl! Doporučím mu tento salon. Vezmu ho nejlépe s sebou, představím mladé kadeřnici, odhalím jeho profil. Snad mě rehabilituje.

SEBESTŘEDNOST

To je slovo, které bývá často užíváno v hodnocení mé maličkosti. Patrně to bude pravda. Vždyť nikdo nevidí sama sebe v pravém světle, takže – беру to. Leč právě nedávno jsem narazil na někoho, kdo v tomto směru nade mnou zabodoval zřetelně ve značné převaze. Co se přihodilo? Potkal jsem v cizím městě známého – rovněž umělce, kterého jsem neviděl dobrých deset let a o kterém jsem si ani nebyl jist, zda ještě žije. Zmizel z naší společné veřejnosti. Oslovil jsem ho radostně a ptal se, co dělá.

„Tak už se to tiskne,“ oznamoval mi se sebejistou samozřejmostí. – „A brzy to bude venku!“ Nevěděl jsem, samozřejmě, o čem mluví. Protože však jevil veliké uspokojení z toho, že patrně ukojil mou nedočkavost, nezkazil jsem mu radost a řekl jsem, že si to hned opatřím. Záměrně jsem neřekl „koupím“, protože nevím, zda jeho edice bude vůbec v prodeji.

Ovšem v této souvislosti jsem si uvědomil, že tento sebestředný kolega mé generace není sám, že jsem zažil v poslední době hned další dvě podobná setkání, a to s kolegy mladými, takovými, u kterých arogantní sebestřednost je už v popisu práce. První byla publicistka, která na můj dotaz, jak se jí daří, odvětila: „No, bylo to krásný. A věříte, že oni myslí úplně jinak než my?“ Tedy uvěřil jsem, že především ona si myslí, že každý jiný myslí stále jen na ni a patrně na její cestu po nějaké Tramtárii.

Třetí byl mladý skladatel, který mi byl poprvé představen. Sotva jsme si řekli pár konvenčních vět, zahlaholil: „Jak VÍTE, tak teď zhudebňuji těmi a těmi postupy to a to...“ Ne, nevím ty oprsklý suveréne, a ani mě to nezajímá, když mi to takto prezentuješ. Vlastně mě obtěžuješ! Tak!

Jednu okolnost jsem ale zaznamenal u všech tří společnou: nikdo z nich se ani v nejmenším nezajímal o to, co dělám já.

VELKORYSOST

Osloví mě mladý kompoziční adept: „Mistře, potřebuji velmi nutně tu a tu vaši skladbu. Chci ji analyzovat ve své diplomní práci v konfrontaci s dílem X pana Y. Strašně to spěchá, za pár týdnů to už musím odevzdat.“ Dílo je sice vydáno a je v archivu Univerzitní knihovny, nicméně chci podpořit adeptovu horlivost a půjčuji mu poslední exemplář, který vlastním. Uplyne pár měsíců, item celý rok – adept nikde. Dovoluji si urgovat: „Ach jo – ty noty, já na to zapomněl a navíc jsem to ani nepoužil – ale jo, jestli je najdu, já je vrátím.“ Nevrátil a velkoryse mě při setkání ignoruje, abych snad nebyl v pokušení jej opět urgovat. Jiný, tentokrát úspěšný interpret: „Mistře, musíte mi napsat novinku. Chystám CD s tematikou, která je vám blízká. Tam nesmíte chybět a spěchá to. Už za měsíc se to bude točit.“ Píši novinku, nadepisuji dedikaci,

odesílám expres Maestroví a čekám. Tentokrát volám již za půl roku. „Ano – ano – ano – ta novinka. Už se na ni chystám, zatím jsem si ji jenom prolítl. Skvělý! Jo – to cédé, to jsme nějak prošvihli. To už je stejně pozdě, to už je natočený a uzavřený, ale stříhnu to někde jindy. To se neztratí.“ Díky! Velkorysost nevyzněla.

Leč právě teď, co píši tyto řádky, cítím jakýsi nepříjemný pocit. Co to je? Á – hryže mě svědomí. Vidím se, jak coby posluchač konzervatoře stojím v předsálí Besedního domu, kde právě doznělo několik soudobých skladeb, včetně novinky jednoho našeho profesora. Jsem obklopen jako začínající autor (jak jinak) lepšími kolegyněmi, dychtivými mých (jak jinak) jednoznačných a svrchovaných soudů. A už jsem u naší novinky. „Co říkáš na tohleto?“ Já sbírám veškerý důvtip (musím se nějak vypnout) a s povýšenou ledabylostí dím: „Už jsem slyšel horší věci!“ Tak i toto je doklad o velkorysosti – tentokrát té mojí. Ani ji nechci omlouvat mládím. Už dostatečným trestem za to je možnost, že na místě pana profesora bych stál já sám.

Pavel Blatný